

Nr 467.

Av herr **Mårtensson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 164, angående vissa anslag till lotsverket m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 164 angående anslag till lotsverket m. m. föreslås bl. a. vissa ändringar av lotspersonalens löneförhållanden. Enligt nu gällande grunder utgå lotsarnas avlöningsförmåner, dels i form av fast lön och dels i form av en viss procentuell del av influtna lotspenningar (lotslott). Den fasta lönen utgår efter avlöningsreglementet av den 9 juni 1922 för befattningshavare vid lots- och fyrstaten, med däri företagna ändringar av den 12 juni 1925 och den 26 juni 1936. Den till nämnda avlöningsreglemente hörande tjänsteförteckningen förutsätter, att till grund för bestämmandet av lönegrad för den ordinarie lotspersonalen företages fördelning av lotsplatserna i tre klasser. Således är överlots, som endast förekommer å 1:a klass lotsplats placerad i 10. lönegraden, lotsförman å 1:a klass lotsplats i 9., å 2:a klass lotsplats i 7. och å 3:e klass lotsplats i 5. lönegraden. Lotsarna å 1:a klass lotsplats äro placerade i 6., å 2:a klass lotsplats i 5. och å 3:e klass lotsplats i 4. lönegraden. Var och en av omnämnda lönegrader motsvarar två enheter högre lönegrad inom den i avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartementet och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen intagna löneplanen, avdelning B.

Lotsplatsernas indelning i tre klasser infördes från och med år 1923 efter förslag av lotsstyrelsen och tillkallade sakkunniga. Såsom skäl för nämnda klassificering anfördes bl. a. de växlande arbetsförhållanden, som voro rådande å olika lotsplatser. Under det att å ena sidan funnes en del lotsplatser, där vakthållningen och lotsningstjänsten vore mycket omfattande och betungande, förekommo å andra sidan en del lotsplatser, där lotsarnas tjänstgöring tidvis vore av jämförelsevis lindrig art och kunde lämna befattningshavarna tillfälle till annan sysselsättning vid sidan av tjänstgöringen.

Den här omnämnda klassificeringen av lotsplatserna har förorsakat missnöje bland lotspersonalen; redan år 1927 hemställde 6 lotsförmän vid 2:a och 3:e klass lotsplatser i skrivelse till Kungl. Maj:t om vidtagandet av en omreglering av lotspersonalens avlöningsförhållanden i sådant syfte, att alla lotsar vid befordran till ordinarie tjänst skulle komma i åtnjutande av en och samma lägsta avlöning för att i mån av tjänsteålder och uppkomna ledigheter slutligen nå den nu för lotsarna fastställda högsta lönegraden. Såsom motive-ring för denna hemställan anfördes huvudsakligen, att genom klassificeringen av lotsplatserna hade lotsarna vid de lotsplatser, där de största lotslotterna förekomme, erhållit jämväl den högsta fasta lönen, medan lotsarna vid de platser, där lotslotterna var minst, tilldelats lägsta fasta lönen. Att väga för-

hållandena vid lotsplatserna mot varandra och efter sådan grund utmäta lönerna olika för olika grupper av lotsplatser läte sig icke rättvisligen göra. På grund därav framhålles det i nämnda skrivelse borde klassindelningen av lotsplatserna upphävas och ersättas av den nyss berörda ordningen.

Denna hemställan blev, efter infortrade yttranden från olika myndigheter,* av Kungl. Maj:t lämnad utan åtgärd.

Frågan om lotspersonalens avlöningsförhållanden har sedan varit föremål för omfattande utredningar. Statens organisationsnämnd har i sitt betänkande rörande lotsverkets personalfråga och därmed sammanhängande förhållanden icke ifrågasatt upphävande av eller vidtagande av annan principiell ändring beträffande den nuvarande klassificeringen av lotsplatserna. Där- emot förordas rätt vittomfattande förslag rörande ändrad fördelning av lotsplatserna de olika klasserna emellan, därvid nämnden särskilt tagit hänsyn till storleken av personalen, lotsningsfrekvensen samt beloppet av influtna lotspenningar vid de olika lotsplatserna.

Lotsstyrelsen, som avgivit yttrande över organisationsnämndens förslag har däremot gått in för upphävande av lotsplatsernas klassificering. I utlåtande till Kungl. Maj:t den 25 januari 1935 över organisationsnämndens betänkande anförde lotsstyrelsen bl. a.: »Lotsstyrelsen hade funnit sig böra taga under övervägande, huruvida det icke kunde befinnas lämpligare att helt och hållet frångå klassificeringen av lotsplatserna. Klassificeringssystemet, som vore jämförelsevis nytt för lotsinrättningens vidkommande, hade genomgått en försökstid, varunder erfarenheten givit vid handen, att vissa brister vidlådde det samma. Klassificeringsfrågan hade givit anledning till split och avundsjuka samt missnöje på ett flertal håll.

Med hänsyn till dessa omständigheter funne lotsstyrelsen numera övervägande skäl tala för upphävande av klassificeringen av lotsplatserna. Till denna styrelsens ståndpunkt hade ock i hög grad bidragit dels företagen in- dragning av ett stort antal mindre lotsplatser — alla utom en placerade i tredje klassen — dels ock den snabba utvecklingen av tonnagets storlek, till följd varav oceangående fartyg lotsades i stor utsträckning jämväl vid de mindre lotsplatserna, där sådant icke tidigare förekommit. De lotsplatser vore lätt räknade, inom vilkas områden icke förekomme hamnar eller lastage- platser, som kunde mottaga fartyg av betydande storlek. Arbetet hade så- lunda försvårats och blivit ansvarsfullare vid de mindre lotsplatserna, varför starka skäl kunde anföras för utplånande av personalen vid desamma olik- ställighet i lönehänseende med de större platsernas personal. Till följd av att närmast varandra belägna mindre och större lotsplatser lotsningsom- råden grepo in i varandra, förekomme det ju esomoftast, att samma fartyg lotsades i samma farled av lotsar än från den mindre och än från den större platsen. Genomförda inskränkningar med avseende å lotsplatsernas personal- stater hade fört med sig, att personalen på de mindre platserna i större ut- sträckning än förr vore bunden av tjänstgöring. Arbetstiden å dessa platser med deras ringa personalstyrka syntes mången gång bliva längre än på större platser, där envar tjänsteman hade mindre del i det dagliga rutinarbetet.»

Sedermera har lotsverkssakkunniga avgivit förslag rörande lotspersonalens löneställning m. m. De sakkunniga framhålla bl. a., att »De möjligheter till förvärvsarbete vid sidan av tjänsten, som tidigare förefunnits för personalen vid åtskilliga mindre lotsplatser, hade sannolikt numera i allmänhet avsevärt förminskats eller försvunnit. Genom de vidtagna personalreduceringarna hade tjänstgöringen även vid platser, där lotsningarna vore jämförelsevis fåtaliga, kommit att medföra avsevärt större bundenhet för personalen än förut varit fallet. Jämväl vid ringa lotsningsfrekvens måste full vakthållning utövas. Om hänsyn toges endast till den verkliga tid, som kunde anses åtgå för tjänstens uppehållande, syntes numera skäl i regel saknas för att i lönehänseende fastslå någon skillnad mellan de större lotsplatserna och de mindre, i varje fall om man bortsågo från de av sistberörda platser, som av lotsverks-sakkunniga föreslagits till indragning. Sådillvida vore alltså de synpunkter om det befogade i klassificeringens upphävande, som framförts av bland andra personalen vid en del mindre lotsplatser, förtjänta av beaktande.» De sakkunniga föreslå i anslutning härtill klassificeringens upphävande i fråga om lotsplatserna.

De sakkunniga anföra vidare, att ett mera krävande arbete dock kan förekomma vid den ena lotsplatsen än vid den andra och anse därför, att det kan förefinnas skäl, som tala för att en viss skillnad i lönehänseende tills vidare uppehålls. För åstadkommandet av en mindre löneutjämning föreslå de sakkunniga att personalen vid 3:e klass lotsplatser uppflyttas en lönegrad samtidigt föreslås dock att personalen vid en del andra lotsplatser nedflyttas från högre till lägre löneplacering.

Departementschefen, som tillstyrkts lotsverkssakkunnigas förslag, anför bl. a. följande: »Av de sakkunnigas gjorda påpekanden i fråga om alltjämt bestående skiljaktigheter mellan olika lotsplatser, såvitt angår arbetets art och de förhållanden, under vilka det fullgöres, synes vara av den betydelse, att övervägande skäl måste anses tala för bibehållande tillsvidare av vissa differentieringar i lönegradshänseende inom envar av grupperna av lotsförmans- och lotsbefattningar.»

Det synes oss, som om det genom de förebragta utredningarna blivit klarlagt, att några fullt bärande skäl icke längre förefinnas för lotspersonalens uppdelning i olika lönegrader. I de fall, där större antal lotsningar förekomma å vissa platser, uppväges detta å flertalet övriga platser av mera omfattande vakthållning och båttjänst. Ävenså förekommer att lotspersonalen å en del mindre lotsplatser, där lotsningarna inte äro fullt så talrika, som å en del större platser, lotsningarna äro längre och mera ansträngande och riskfylldare. Med hänsyn härtill, samt de större arbetsområden, som lotspersonalen å de mindre platserna numera erhållit på grund av ett flertal lotsplatsers indragning, synes tiden nu vara inne för genomförande av lika lönegradsplacering för lotspersonalen, varvid dock lotsförmännen och lotsarna fortfarande böra vara placerade i olika lönegrader.

I vilken lönegrad, som lotsförmännen respektive lotsarna böra placeras,

bör till viss del vara beroende av den procentuella andel av influtna lotspenningar, som för framtiden bör tillkomma lotsarna i form av lotslott.

Före år 1915 ägde lotspersonalen behålla av fartygen erlagda lotspenningar i deras helhet men åtnjöt å andra sidan i regel ingen fast lön å stat. Samtidigt med att ifrågavarande personal från och med nämnda år genom under år 1914 antagen löne reglering tillförsäkrades fasta avlöningsförmåner å stat, nedsattes dess inkomst av inflytande lotspenningar till 40 procent därav. Därefter har denna procentsats, vari någon ändring icke ifrågasattes vid 1922 års löne reglering för lotsstatens befattningshavare, gällt oförändrad.

I förevarande proposition föreslås, att lotsarnas andel av influtna lotspenningar sänkes från nuvarande 40 till 35 procent. Sänkningen av lotsarnas tillkommande lotslott motiveras huvudsakligen med, att de influtna lotspenningarna uppgått till betydligt högre belopp, än som beräknades år 1922 när nu gällande lönestat för lotspersonalen fastställdes, varigenom lotspersonalen kommit upp till en högre inkomst än vad då beräknats. Om den i propositionen föreslagna sänkningen av lotslotterna av riksdagen bifalles, kommer lotsarnas andel av influtna lotspenningar att minskas med cirka 135,000 kronor per år.

Det kan ifrågasättas, om en beskärning av lotspersonalens inkomster kan vara berättigad under nuvarande förhållanden, när flertalet övriga tjänstemannagrupper erhålla rätt omfattande löneförbättringar. Från ett flertal av lotsstatens befattningshavare har även framförts önskemål om sådan omändring av personalens löner, att större trygghet i löne- och pensionshänseende uppnås för nämnda befattningshavare och deras familjer. Detta bör enligt personalens uppfattning kunna ernås genom en förbättring av de fasta lönerna samtidigt som den procentuella andelen av influtna lotspenningar minskas.

Enligt de framförda önskemålen böra samtliga lotsförmän placeras i 9. eller 10. lönegraden och samtliga lotsar i 8. eller 9. lönegraden, i det för befattningshavare vid lots- och fyrstaten gällande avlöningsreglementet. För de extra befattningshavarna böra lönerna fastställas i proportion därtill. Samtidigt förordas att lotslotterna kunna sänkas med något större procenttal än vad som föreslagits av Kungl. Maj:t, så att statens utgifter icke nämnvärt ökas utöver de i propositionen föreslagna beloppen.

Med hänsyn till lotspersonalens ansvars- och riskfyllda arbete finna vi de här omnämnda önskemålen från en del av lotsstatens befattningshavare fullt berättigade. Lotspersonalen bör enligt vårt förmenande beredas en mera tryggad ställning och med hänsyn härtill tillerkännas högre fasta löneförmåner än vad hitintills varit fallet.

På grund av det nu anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag angående vissa anslag till lotsverket m. m. att samtliga lotsförmän placeras i 9. eller 10. lönegraden och samtliga lotsar i 8. eller 9. lönegraden, i det för befattningshavare

vid lots- och fyrstaten gällande avlöningsreglementet, samt att lönerna för de extra befattningshavarna fastställas i proportion härtill. I samband härmed bör den till befattningshavarna tillkommande lotslotten sänkas med något större procenttal än som av Kungl. Maj:t föreslagits.

Stockholm den 1 april 1937.

J. W. Mårtensson.

Ernst V. Olsson,
Staxäng.

Gustaf Karlsson.

Erik Johansson,
Öckerö.

Gösta Andersson

Frans Hansson.

